

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
е-підпис Олег ЛАГОДНЮК
08.09.2021

СИЛАБУС

освітньої компоненти

SYLLABUS

ПСИХОЛОГІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		PSYCHOLOGY OF ENTERPRISE ACTIVITY	
Шифр за ОП	_____	Code in Educational Program	
Освітній рівень: магістерський (другий)	Educational level: master's (second)		
Галузь знань Соціальні та поведінкові науки	05	Field of knowledge: Social and behavioral sciences	
Спеціальність Психологія	053	Field of study: Psychology	
Освітня програма Психологія		Educational Program: Psychology	

07-03-73S Силабус навчальної «Психологія підприємницької діяльності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього ступеня, які навчаються за освітньо-професійною програмою *Психологія*, 053 «Психологія» освітньо-професійної програми «Психологія». Рівне. НУВГП. 2021. 13 стор.

ОПП на сайті університету [http: https: //start.nuwm.edu.ua/osvitni-prohramy/item/psychologia_magistr](http://start.nuwm.edu.ua/osvitni-prohramy/item/psychologia_magistr)

Розробник силабусу: *Кочубей А.В., к.пед.н., доцент кафедри суспільних дисциплін, доцент*

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 року

Завідувач кафедри: *Олексін Ю.П., д.пед.н., професор.*

Керівник (гарант) ОП: *Ставицький О.О., д.психол.н., професор*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20 ____ року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: *Ковшун Н.Е., д.е.н., професор*

СЗ №-4080 в ЕДО.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>магістр</i>
Освітня програма	<i>Психологія</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Рік навчання, семестр	<i>4</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>
Лекції:	<i>16 години</i>
Лабораторні заняття:	<i>-</i>
Самостійна робота:	<i>60 годин</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>денна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор 	<i>Кочубей Алла Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін</i>
Вікіситет	https://cutt.ly/ff0ul1R
ORCID	https://orcid.org/0000-0003-0243-4542
Як комунікувати	a.v.kochubei@nuwm.edu.ua тел. 0674206199 Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Анотація навчальної дисципліни, в т.ч. мета та цілі

Предметом дисципліни є вивчення та дослідження психологічних закономірностей організації та розвитку підприємницької діяльності, законів та принципів функціонування підприємств, ролі підприємництва у розвитку економічно-соціального, науково-технічного та інноваційного розвитку країни.

Пропонований курс передбачає вивчення економічної ролі підприємців у процесі історичного розвитку людства в зв'язку із зміною економічної та ідеологічної свідомості людей.

Уміння знаходити психологічні аспекти в діяльності підприємця, а також розуміння психологічних механізмів вибору цього виду діяльності. Визначення набору особистісних якостей, необхідних для успішного заняття підприємницької діяльності.

Виявлення психологічних факторів, що сприяють або перешкоджають успіху підприємницької діяльності.

Визначення психологічних принципів формулювання бізнес-цілей.

Вивчення способів підвищення ефективності керівництва бізнес-процесами.

Виявлення потреб потенційних клієнтів при веденні підприємницької діяльності та визначення психологічних принципів успішних продажів.

Психологічні основи формування команди для успішного ведення бізнесу.

Методи зняття стресу, що виникає при занятті підприємницькою діяльністю.

Вивчення ролі ділового етикету, і національних особливостей у діяльності підприємця.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/>

Компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ФК 1. Здатність оперувати категоріально понятійним апаратом психології.

ФК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ФК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. ФК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати

аргументовані висновки та рекомендації. ФК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

ФК 11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання (ПРН)

РН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

РН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

РН8. Презентувати результати власних досліджень усно /

письмово для фахівців і нефахівців.

РН11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

РН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості. РН15.

Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Структура навчальної дисципліни

Теми лекційних занять:

Тема 1. Соціально-психологічні особливості підприємництва

Опис теми: Предмет і завдання курсу «Психологія підприємницької діяльності». Атрибути підприємця. Особистісні якості, що сприяють і перешкоджають успіху в бізнесі. Стратегії особистості в бізнесі. Психологічні аспекти прийняття рішень. Етапи вироблення управлінських рішень. Специфіка та функції прийняття рішення в діяльності підприємця. Вплив темпераменту на вироблення управлінських рішень. Професіограма менеджера. Психологічні риси керівника. Інтелектуальні риси керівника. Професійні риси керівника. Соціальні риси керівника. Лідер.

Тема 2. Теорія особистості та міжособистісна сумісність

Опис теми: Людина, індивідуальність особистість як предмет прикладної психології. Захисні механізми психіки. «Я-концепція». Темперамент, його роль у діяльності людини. Проблема міжособистісної сумісності. Характер, його вплив на ділову співпрацю. Типологія особистості. Дихотомія «екстраверсія - інтроверсія». Трансактний аналіз спілкування. Стили поведінки, характерні різним «его»-станам. Типи трансакцій. Соціально-психологічні функції менеджера. Формування взаємовідносин у групі. Біхевіористична модель групової мотивації. Мікроклімат колективу.

Тема 3-4. Сприйняття і розуміння у діловій комунікації

Опис теми: Бар'єри у діловій комунікації. Розщеплення інформації у процесі комунікації. Види спілкування. Зміст та ефективність міжособистісного сприйняття. Механізми міжособистісної перцепції.

Рефлексія. Стереотипи. Механізми сприйняття у спілкуванні. Типові схеми формування першого враження. Стереотипізація. Особливості сприйняття за умов постійного спілкування. Самоподача у спілкуванні. Самопрезентація. Імідж. Рольові та маніпулятивні класифікації. Класифікація С. І. Самигіна і Л. Д. Столяренко.

Тема 5-6. Стратегії і тактики впливу та маніпулювання.

Опис теми: Основні стратегії впливу на людину. Імперативна стратегія. Маніпулятивна стратегія. Типові психокомплекси. Розвиваюча стратегія. Діалог. П'ять рівнів настанов на взаємодію в міжособистісних відносинах. Засоби і механізми маніпулятивного впливу. Конструктивні і неконструктивні впливи. Психологічні засоби впливу. Маніпуляції у спілкуванні. Розпізнання маніпуляції та захист від неї. Системи маніпулятивної поведінки. Маніпулятивні ролі. Модель маніпуляції. Захист від маніпуляцій. Маніпуляції у службових стосунках.

Тема 7-8. Управління конфліктними ситуаціями

Опис теми: Поняття та типологія конфліктогенів. Закономірність ескалації конфліктогенів. Правила безконфліктної поведінки. Формула конфлікту. Типологія конфліктів. Дії в конфліктній ситуації. Конфліктні особистості. Основні правила переконання. Стратегія поведінки у конфліктній ситуації. Модель «відхід». Модель «придушення». Модель «виграти – програти». Модель «компроміс». Модель «виграти – виграти». Практичні рекомендації. Правила розмови з клієнтом, який має претензії.

Практичне заняття 1.

Соціально-психологічні особливості підприємництва.

1. Укласти професіограму менеджера.
2. Визначити власний темперамент і проаналізувати його позитивні і негативні сторони для обраної професії.
3. Підготуватися до бесіди за контрольними питаннями до теми заняття.

Практичне заняття 2.

Теорія особистості та міжособистісна сумісність.

4. Дискусія на тему: «Біхевіористична модель групової мотивації».
5. Ситуативні вправи щодо стилів поведінки, характерних різним «его»-станам.
6. Тези «Проблема міжособистісної сумісності у групі»

Практичне заняття 3.

Сприйняття і розуміння у діловій комунікації.

7. Рольові навчальні ігри

8. Рольові та маніпулятивні ситуативні вправи.

9. Самопрезентація.

Практичне заняття 4-5.

Стратегії і тактики впливу та маніпулювання.

10.Круглий стіл «Системи маніпулятивної поведінки. Маніпулятивні ролі. Модель маніпуляції»

Практичне заняття 6-7

Управління конфліктними ситуаціями.

1. Укладення практичних рекомендацій «Правила розмови з клієнтом, який має претензії»

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, здатність до навчання, комунікативні навички, здатність подолання конфліктних ситуацій, здатність дотримуватись норм професійної етики, навички ефективної роботи у колективі, уміння налагоджувати контакти у сфері професійної діяльності, уміння слухати і запитувати, формування власної думки та прийняття рішення та інші.

Форми та методи навчання

Пояснювально-ілюстративні методи з використанням мультимедійних презентацій та проблемні методи навчання із застосуванням розв'язання проблемних завдань; виконання індивідуальних психологічних досліджень; тестових завдань; прийомів рольової гри; доповідей та повідомлень; активізації самостійного вивчення студентами літератури; навчальних дискусій.

Порядок та критерії оцінювання

Для досягнення мети та завдань курсу студентам слід вчасно виконати індивідуальні, самостійні завдання до семінарських занять, вчасно скласти модульні контролі знань.

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом аналітичного дослідження разом із студентом. Також, студент під керівництвом викладача самостійно оцінює свою

роботу.

За вчасне та якісне виконання практичних та індивідуальних робіт, здобувач вищої освіти отримує такі **обов'язкові** бали:

50 балів за усні та письмові завдання

10 балів за наукову роботу

Усього поточна складова оцінювання: 60

Модульна складова оцінювання:

Модульний контроль №1 20

Модульний контроль №2 20

Усього модульна складова оцінювання: 40

Разом:100

Студенти можуть отримати **додаткові** бали за: виконання рефератів, есе дослідницького характеру, наукових тез або статей за темою курсу. Тему дослідницької роботи можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Модульний контроль проходитиме у формі тестування. У тесті 30 запитань різної складності: рівень 1 – 26 запитань по 0,5 бали (13 балів), рівень 2 – 2 запитань по 2 бали (4 бали), рівень 3 – 1 запитання по 3 бали (3 бали). Усього – 20 балів.

Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції:

<http://nuwm.edu.ua/struktturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezalezghnoho-otsiniuvannia-znan/dokumenti>

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу.

В освітньому процесі використовуються наукові досягнення викладача курсу, механізми та процедури в освітньому процесі університету <https://nuwm.edu.ua/sp>.

Інформаційні ресурси

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/1556-18>].

2. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» – [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.Ua/laws/show/2145-19>].

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-n>].

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>].

5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 р., № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2017 №1648) [Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>].

6. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) [Режим доступу: <http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines-for-qa-in-the-ehes-2015.pdf>].

7. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад.: В. М. Захарченко та ін. / За ред. В. Г. Кременя – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100с. ISBN 978-966-2432-220 <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/glossary.pdf>.

8. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/029-informatsiyna-bibliotechna-ta-arkhivna-sprava-bakalavr.pdf>

Психологія підприємницької діяльності

1. Олексін Ю.П., Кочубей А.В., Якубовська С.С. Психологічна готовність педагогічного колективу до управління змінами в організації. // UDC 01.1 The 1st International scientific and practical conference «TOPICAL ASPECTS OF MODERN SCIENCE AND PRACTICE» (September 21-24, 2020). Frankfurt am Main, Germany 2020. 402 p., С.255-259.

2. Кочубей А.В., Небова Н.А., Особливості синдрому «професійного вигорання» у сфері професій типу людина-людина // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск №16 (59). Рівне: РДГУ, 2017. С.180-183.

3. Кочубей А.В., Милацька В.В., Особливості формування психологічної культури майбутніх фахівців // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск №16 (59). Рівне: РДГУ, 2017. С.26-29.

4. А.В. Кочубей, М. Семенюк Проблема психолого-педагогічної інтенції діяльності науково-педагогічного працівника Нова педагогічна думка: Науково-методичний журнал. №1 Рівне, 2019. С.161-166

5. Кочубей А.В., Якубовська С.С. Професійна рефлексія в умовах супервізії як механізм самовдосконалення майбутнього фахівця // Всеукраїнський

науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії» – Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського простору». – N 4.- Кн.1.– том I (83). К.: – Гнозис, 2019. С.191-199.

6. Олексін Ю.П., Кочубей А.В., Якубовська С.С. Психолого-педагогічний супровід студентів в умовах карантину // Всеукраїнський науково-практичний журнал "Директор школи, ліцею, гімназії" – Спеціальний тематичний випуск "IX Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання". – N .- Кн.1. – том I. К.: – Гнозис, 2020 с.

7. Олексін Ю.П., Кочубей А.В., Якубовська С.С. Психолого-педагогічний супровід студентів в умовах карантину // Всеукраїнський науково-практичний журнал "Директор школи, ліцею, гімназії" – Спеціальний тематичний випуск "IX Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання". – N2 .- Кн.2. –Том II (25) К.: Гнозис, 2020. 316 с., С. 200-207.

8. Олексін Ю.П., Кочубей А.В., Якубовська С.С. Духовні цінності як психологічна підтримка студентів-учасників бойових дій в кризових умовах. //X Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання, (м. Київ, 20-22 травня 2021 р.).

9. Кочубей А.В., Якубовська С.С. Супервізія як засіб формування психологічної структури особистості викладача вищого технічного закладу освіти / Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти: Матеріали III Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м. Рівне, 18-19 травня 2020 р.) / Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту НУВГП. – Рівне, 2020. – 148 с.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://er3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Перездача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidroz dili/navch-nauk-tsentr-nezalez hnoho-otsiniuvannia-znan/dokument i>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного положення <http://nuwm.edu.ua/sp/neformalna-osvita>.

Зокрема, студенти можуть самотійно на платформі AXDRAFT опанувати матеріал одного із завдань вагою 15 балів за посиланням business.axdraft.com

Також студенти можуть самотійно на платформах Prometheus, Coursera,

edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До викладання курсу долучені керівники підрозділів НУВГП, викладачі кафедри, психологи-практики.

Правила академічної доброчесності

Усі здобувачі виконані навчальні завдання самостійно перевіряють на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>.

В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту роботи та ін.

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття.

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=341>

Здобувачі без обмежень можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст цього курсу оновлюється щорічно, враховуючи зміни в законодавстві України, наукових психолого-педагогічних дослідження особистості, діяльності та професійної діяльності, враховуючи досвід зарубіжних країн стосовно організації професійної діяльності фахівців певної галузі.

При викладанні дисципліни враховано вимоги Закону України “Про вищу освіту” та нормативні документи щодо організації освітнього процесу у ЗВО. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія

Студенти також можуть долучатись до оновлення дисципліни шляхом подання пропозицій викладачу стосовно новітніх змін у галузі педагогіки та

психології та використання сучасних технологій навчання. За таку ініціативу студенти можуть отримати додаткові бали.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

У НУВГП розроблені процедури для реалізації права здобувачам на академічну мобільність:

- *Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування*
<http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
- *Порядок перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування*
<http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>
- *Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579*
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>

Здобувачі можуть отримати доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

- *електронні бібліотеки:*

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki>

- *Як знайти статтю у Scopus:*

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-v-dopomohu-avtoram>

- *База періодичних видань:*

<https://www.scimagoir.com/>

- *Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів:*

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>